

Helmikuu

Runebergin päivä 5.2

Saamelaisten kansallispäivä 6.2

Ystävänpäivä 14.2

Kalevalanpäivä 28.2

Helmikuussa on 28 päivää, karkausvuonna 29 päivää. Suomessa helmikuu on etelässä iltapäivien pidentymisen, kovien pakkasten ja korkeiden nietosten aikaa. Pohjoisessa se on ensimmäisten kunnolla aurinkoisten päivien, ja rajujen pakkasten aikaa. Etelä-Suomessa voi helmikuun lopulla ensimmäistä kertaa vuodessa aurinkoisena päivänä tuntea auringon lämmittävän vaikutuksen iholla. Helmikuun sanotaan saaneen nimensä puun oksien jäähelmistä, joita syntyy kun suojasään jälkeen pakkasen taas äkkiä kiristyy. Helmikuu on pilkkikalastuksen aikaa.

Luonnossa tapahtuu:

Kuusen siemensadon kypsyminen tuo ruokaa oraville ja käpylinnuille. Made kutee ja kivinilikka synnyttää elävät poikasensa jään alle. Saukko polskuttelee sulissa virranpaikoissa. Pienet jyrsijät etsivät ruokaa lumen alla, mutta puutarha uinuu vielä lumivaipan alla.

Puutarhassa tapahtuu:

- Helmikuussa voi aloitella esikasvatusta. Esimerkiksi chilejä voi kylvää kasvamaan ruukkuihin ikkunalaudalle.
- Kasvimaan suunnittelu on ajankohtaista ja siementilaukset kannattaa tehdä hyvissä ajoin.
- Huonekasvien mullanvaihto suoritetaan tavallisesti helmi-maaliskuun vaihteessa.
- Kevätaurinko saa aikaan nestevirtausten alkamisen puissa. Kirsikka- ja luumupuiden leikkuu on ajankohtaista helmikuussa, jolloin nestevirtaus ei ole vielä aktiivisimmillaan. Kirsikoita ja luumuja leikataan vain vähän.

Maatilalla tapahtuu:

- Vanhakansa odotti ensimmäistä sydäntalven suojaa, sillä siitä laskettiin olevan 200 päivää rukiin tuleentumiseen.

Laskiaista vietetään Suomessa seitsemän viikkoa ennen pääsiäistä. Laskiaista juhlietaan aina laskiaistüistäina, jolloin lasketaan mäkeä ja nautitaan laskiaisen ruokaperinteeseen kuuluvia herkkuja; hernekeittoa ja laskiaispullia. Laskiaisen vietto on peräisin katoliselta keskiajalta, jolloin paastottiin. Se tarkoitti sitä, että paastoaminen alkoi laskiaisena ja loppui pääsiäisenä.

Kuukauden retkivinkki: Pilkkiretki

Kerää luonnosta askartelumateriaalia talteen yhdessä lasten kanssa

Materiaali	Käsittely
<p>Havut</p> <ul style="list-style-type: none"> Havut ovat monipuolinen raaka-aine ja se kuuluu talvenkoristeisiin. Siitä voidaan askarella mm. havupalloja, kranseja ja köynnöksiä. Lisäksi sillä voidaan koristella muun muassa jouluisia kukkaistutuksia. Havuissa on paljon valinnan varaa: kuusen, männyt, katajan jne. havut. Havujen keräämiseen tarvitaan maanomistajan lupa. 	<p>Havut ovat ikivihreitä ympäri vuoden, mutta ajankohtaisia ne ovat tavallisesti talvella pihan koristeina. Viileissä tiloissa havut voivat säilyä jopa talven yli, mutta lämpimissä sisätiloissa ne karistavat havunsa melko nopeasti.</p>
<p>Pajut</p> <ul style="list-style-type: none"> Pajua voi käyttää lähes mihin tahansa askarteluun niin tuoreena kuin kuivattunakin. Pajujen keräämiseen tarvitaan maanomistajan lupa. 	<p>Pajuja voidaan kerätä lehdettömään aikaan lokakuulta huhtikuulle asti. Pajuja voidaan käyttää niin kuivattuina kuin heti tuoreeltaan. Jos pajut ovat kuivattuja, tulee niitä liottaa ennen käyttöä noin viikko. Jos pajut ovat tuoreita, tulee niitä käyttäessä huomioida, että kuivuttuaan ne kutistuvat eli esimerkiksi punonnassa vierekkäisten pajujen raot kasvavat.</p>
<p>Risut</p> <ul style="list-style-type: none"> Risut sopivat moneen askarteluun, niitä voi myös maalata spraymaalilla. Risujen keräämiseen tarvitaan maanomistajan lupa. 	<p>Kerättävien risujen tulee olla eläviä, kuivat risut eivät kestä taivuttamista. Risut kerätään lehdettömään aikaan, syksyllä lehtien pudottua tai keväällä ennen lehtien puhkeamista. Syksyllä kerätyt risut ovat sitkeämpiä. Auringolta, sateelta ja tuulelta suojassa tuoreena kerätyt risut säilyvät pitkään käyttökelpoisina.</p>

Helmikuu

Metsänneidon rannerengas

Saat näppärästi upean rannerenkaan tai helmet koivun tuohesta. Kuumassa vedessä pienet tuohenpalaset menevät kippuraan ihan itsestään. Tuohi on puulle kuin iho ihmiselle. Se suojaa puuta vahingoittumasta. Älä siis kisko tuohta kasvavasta puusta.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
Milloin mahdollista?											
						Sesonki					

Milloin mahdollista? Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- saksien käyttö, sorminäppäryys

Toiminnan kesto:

½-1 h

Kustannukset:

€ €€ €€€

Tarvikkeet:

- Tuohta
- Pellavalankaa
- Parsinneula
- Kuumaa vettä vadissa
- Sakset

Toimi näin:

1. Leikkaa tuohesta noin 1 cm:n levyisiä kolmion ja suorakaiteen muotoisia palasia.
2. Päästä vesihanasta vatiin niin kuumaa vettä kuin sieltä tulee. Ole varovainen, ettet vahingossa kaada vettä päällesi.
3. Laita tuohenpalaset kuumaan veteen ja anna niiden olla siinä niin kauan, että ne käpristyvät (muutama minuutti). Jos tuohet eivät käperry helposti, ohenna niitä eli poista ohuita tuohikerroksia.
4. Pujota käpertyneet tuohihelmet pellavalankaan ja solmi langan päät lopuksi yhteen.

Pohdittavaksi:

Kun tarvitaan tuohta, mutta sitä ei saa ihan mistä tahansa ottaa, voidaan tutustua yhdessä jokamiehen oikeuksiin. Kaarnaa tai tuohta saa irrottaa vain kaadetuista puista.

Ohjaajalle:

Erikokoisia helmiä saat pidentämällä, kaventamalla tai paksuntamalla suikaletta. Myös tuohen paksuuteen kannattaa kiinnittää huomiota; yli millin paksu tuohi on jo liian jäykkää kiertymään helmeksi. Ohuesta tuohesta voi tehdä erityisen pitkän suikaleen, näin pintakuviosta tulee kauniin kierteinen. Tuohi käpristyy rullalle kun sen laittaa kiehuvaan veteen. Jos paksu tuohi temppuilee, sen voi "esitaivuttaa" kastamalla kiehuvaan veteen.

Kuvat ja ohje Anna Puolakka, Lähde: www.4H.fi

Taidetta jäädästä

Talvella metsäretkeltä voi tuoda muutaman kuusenoksan sekä maasta löytyneitä risuja mukanaan ja loihtia vedestä ja oksista kauniin jäätaulun. Suojakelin jälkeen teoksesta jää vain muisto, mutta taulun voi taas pakkasten saapuessa tehdä uudelleen. Tässä tehtävässä valmistetaan jäinen taulu luonnonmateriaaleista.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12

— Milloin mahdollista? — Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

Sorminäppäryys

Toiminnan kesto:

½ -1h + jäätymisaika

Kustannukset:

€ €€ €€€

Tarvikkeet:

- Kuusenoksia
- Vettä
- Uunipelti
- Rautalankaa

Toimi näin:

1. Kaada uunipellin tai muun laakean astian pohjalle vettä.
2. Tiputa veteen koristeeksi kuusenoksia tai muita haluamiasi luonnonmateriaaleja.
3. Laita veteen rautalangasta myös kiinnityslenkit.
4. Vie astia pakkasella ulos jäätymään.
5. Kun astia on jäänyt, tuo se joksikin aikaa sisälle, kunnes jäätaulu irtoaa astiastaan.
6. Ota taulu pois astiasta ja ripusta se rautalangalla kiinnityslenkeistä ulos mieleiseesi paikkaan kuten ikkunan ulkopuolelle tai parvekkeelle.

Ohjaajalle:

- Koristeluun voidaan käyttää myös muita luonnonmateriaaleja sekä erikokoisia ja muotoisia muotteja.

Helmikuu

Puut talviasuissaan

Lehtipuut, tunnistaa helpoiten niille ominaisista lehdistä mutta entäpä kun tulee talvi? Puut pudottavat lehtensä syksyllä säästääkseen energiaa. Näin ne pärjäävät karun talven yli. Lehtipuut näyttävät talvisissa asuissaan kaljuilta, eikä niitä meinaa tunnistaa. Tässä tehtävässä opit tunnistamaan talviasuisia lehtipuita.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
■											■
■											

■ Milloin mahdollista? ■ Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- riittävä toimintakyky kulkemiseen talvisessa luonnossa

kustannukset:

€ €€ €€€

Tarvikkeet:

- Puulajikirja
- Internetyhteys
- Kamera

Mitä puut tekevät talvella?

Talvi on puiden lepokautta. Puiden elintoiminnot ovat talvella hyvin vähäiset, mutta syvällä maassa olevat juuret ovat hereillä. Kevätaurinko ja nouseva lämpö saavat puut taas virkoamaan ja valmistautumaan uuteen kasvuun. Osa puista heräilee talvilevosta jo helmi-maaliskuussa, mutta suurin osa vasta huhti-toukokuussa.

Työohje:

1. Lähde talviseen luontoon katsomaan minkälaisia lehdettömiä puita lähistöllä on. Tunnistatko yhtään? Lumipeitteen alta voi olla vaikeaa havaita oksia, mutta jos ympäristö on tuttu, muistele mikä puu paikalla kesällä oli. Kopistele lunta pois muutamasta oksasta, jotta saat ne näkyville.
2. Opi tunnistamaan eri puita ilman lehtiä. Etsi ainakin kolme seuraavista: koivu, pihlaja, paju, tuomi, vaahtera ja tammi. Katso miltä puu kokonaisuudessaan näyttää. Kiinnitä huomiota erityisesti silmuihin, puun muotoon ja siihen miltä oksa tuntuu sormien välissä.
3. Valokuvaa tai piirrä oksia.

Ohjaajalle:

Voidaan yhdessä keskustella siitä, mikä puu oli helpoin tunnistaa ja miksi.

Lisätietoja: http://www.metla.fi/asiakaslehti/2010/2010-1-asiakaslehti_talvi-jortikka.pdf

Lähde: www.4H.fi, Ennin ja Annun luontopuuhat. Kureeri Oy

Helmikuu

Jäälyhty

Pimeisiin talvi-iltoihin saa loihdittua valoa ja lämpöä erilaisilla tunnelmallisilla ulkolyhdyillä. Lämpikuultavan ja kauniin lyhdyn saa jäädyttämällä sen ämpäriin, kakkumuottiin tms. Lyhtyjä voi tehdä koko talven, niin kauan kuin on pakkasta.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
—										—	

— Milloin mahdollista? — Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

saksien käyttö

Toiminnan kesto:

½ - 1h + jäätymisaika

Kustannukset:

€ €€ €€€

Tarvikkeet:

- Kakkuvuoka
- Ämpäri
- Tyhjiä maitotölkkejä
- Vettä

Kuva: Anna Puolakka

Jäälyhty kakkuvuokaan

1. Täytä kakkuvuoka vedellä, anna jäätyä joko pihalla tai pakastimessa.
2. Kasta vuolan ulkopinta lämpimällä vedellä, kumoa jääkaku.
3. Aseta lyhdyn keskelle kynttilä.

Jäälyhty ämpärissä

1. Kaada ämpäriin kylmää vettä.
2. Vie ämpäri pakkaseen. Tarkkaile reunojen jääymistä, kun jään paksuus on 3–5 senttiä, on lyhty valmis. Parinkymmenen asteen pakkasella jäädytysaika on noin kymmenen tuntia.
3. Jos lyhty ei irtoa ämpäristä, kaada ämpärin pinnalle lämmintä vettä.
4. Riko jään pinta ja kaada vesi pois. Yleensä aukko tehdään ämpärin pohjapuoleen ämpärin kapeampaan päähän.
5. Polta lyhtyä palamattomalla alustalla.

Jäätiliä maitopurkilla

1. Maitopurkin jäätyminen läpeensä vie parinkymmenen asteen pakkasella tai pakastimessa pari vuorokautta. Jos 2. käytät pakastinta, aseta purkin alle astia, jos purkki halkeaa.
2. Kastele purkit kuumaan veteen ja poista jääpalikka. Kokoa lyhty maitopurkeista asettelemalla niitä vaakatasossa.
3. päällekkäin tai pystypäin vierekkäin. Jo viidestä pystypäin olevasta tölkestä saa hyvän kokoisin jäälyhdyn.

Ohjaajalle:

Koristeeksi voi laittaa heiniä, oksia, marjoja kunhan vaan muistaa paloturvallisuuden!

Ohje ja kuva: Anna Puolakka

<http://www.ksml.fi/erikoissivut/tee-itse/tee-jaalyhty-vaihtoehdoja-on-monia/1281202>

Helmikuun retki: Pilkkiretki

Pilkkiminen on talvikalastusta, jossa kalastetaan jäähän kairatun reiän kautta. Pilkkiongintavälineillä voi kalastaa myös avoveden aikaan, esim. veneestä tai laiturilta. Pilkkiminen on toimintana melko halpaa ja helposti toteutettavaakin, sillä siihen ei vaadita lupia. Toimintaa hankaloittaa hieman haasteellinen vuodenaika ja sääolosuhteet.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12

— Milloin mahdollista? — Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- Sorminäppäryys, liikuntakyky

Toiminnan kesto:

1 h ->

Kustannukset:

€ €€ €€€

Tarvikkeet:

- Pilkkivapa + pilkki
- Syötit (surviaisen- ja kärpäsentoukat, madot)
- Jääkaira avannon tekemiseen
- Sohjokauha avannon puhdistamiseen
- Jäänaskalit
- Pilkkijakkara
- Säähän sopiva varustus

Toimintä näin:

1. Kairaa jäähän reikä.
2. Putsaa reikä sohjokauhalla jääsohjosta ja lumesta.
3. Laita pilkkiin syötti.
4. Laita pilkki syötteen avantoon ja seuraa pilkin päätä.
5. Kun pilkkivavan pää nykii, todennäköisesti pilkissä on kala. Nosta vavan avulla pilkki vedestä nopeasti ja tasaisesti.
6. Poista kala koukusta, laita uusi syötti ja jatka kalastamista.

Ohjaajalle:

- Pilkkiminen on maksutonta ja jokamiehen oikeuksiin kuuluvaa, sen harrastamiseen ei tarvita lupaa.
- Kaloja saa usein paremmin kaislikoista ja suojaista paikoista.
- Huomioikaa turvallisuus. Jää saattaa olla toisista kohtaa vahvaa ja toisista heikkoa.
- Muistakaa pukeutua lämpimästi, sillä paikallaan ollessa tulee helposti kylmä.

Muuta: <http://www.kalastajat.com/abc/pilkkiminen.php>

Lähde: <http://www.luontoon.fi/harrastukset/kalastus/pilkkiminen/Sivut/Default.aspx>

Helmikuu

Kuukauden eläin: Kalojen elämää

Kala on yleisnimitys vedessä eläville, kiduksilla hengittäville, selkärankaisille eläimille. Ennen kaloja pidettiin yhtenä selkärankaisten luokkana, mutta nykyisen käsityksen mukaan ne kuuluvat useisiin eri luokkiin eikä kaloja voida pitää tieteellisen luokittelun ryhmänä.

Pohdi miksi delfiinit ja valaat eivät ole kaloja vaikka asustelevatkin meressä?

Kaloja on löydetty lähes jokaisesta suuresta vesialueesta, sekä suolaisista meristä että makean veden järvistä ja lammista. Kaloja elää aivan pinnan tuntumasta tuhansien metrien syvyyteen asti.

Suomen vesiltä on kaikkiaan tavattu 97 eri kalalajia. Tunnetko suomen kalat? Tutustu suomen kalalajeihin muistipelin ja värkuvien avulla seuraavassa linkissä: <http://www.ahven.net/opetusmateriaali/index.html>

Mitä kalat tekevät talvella?

Kalojen suhtautuminen talveen vaihtelee valtavasti. Jotkin lajit, kuten ruutana ja suutari viettävät sen miltei horrosta muistuttavassa tilassa. Niiden elintoiminnat ovat silloin hyvin hitaita, mm. sydämen syke on harva.

Eräät lämmintä vettä suosivat kalalajit, mm. kuhat ja lahnat, pakkautuvat talveksi mielellään järvien syvänteisiin tiheiksi muodostelmiksi. Monet tavallisimmat kalamme, kuten mm. ahven ja särki, välttävät alle puolitoista-asteista vettä.

Ruutanat on kuitenkin varustettu poikkeuksellisin avuin, mikä mahdollistaa hengissä pysymisen, vaikka happi loppuisi vedestä väliaikaisesti täysin.

made porskuttaa iloisesti ja lisääntyikin vielä lähellä nollaa olevassa lämpötilassa. Samalla tavoin nieriä ja muut lohikalat viihtyvät mainiosti talvisissa olosuhteissa, kunhan vain happea on riittävästi.

Erytisesti pienille kalanpoikasille talvi saattaa olla kohtalokas. Elleivät ne ole kasvaneet riittävän kookkaiksi edellisen kesän aikana, saattavat kertyneet energiavarastot osoittautua riittämättömiksi ja tuonen viikate karsii niiden lukumäärän murto-osaan syksyisestä.

Lisätietoja: http://www.skcs.fi/suomen_kalat Suomen kalat

Akvaario elämää

Haaveiletko omasta akvaariosta tai kiinnostaako sinua akvaariokalojen elämä? Selvitä onko tuttavillasi akvaario tai käy akvaariokaupassa tutustumassa akvaariokalojen elämään. Pistä nenäsi lasiin kiinni ja katso, kuinka kala ui. Tiedätkö, juoko kala vettä? Jos olet allerginen eläimille, akvaariokalat luultavasti sopivat sinulle lemmikeiksi.

Olet nyt tutustunut akvaarion pitämiseen. Haluaisitko itse hankkia akvaarion? Mieti sekä hyvät ja huonot puolet.

Lisätietoja: <http://www.akvaarioon.fi/>